

ra värdcellernas DNA-syntes, dvs driva målcellen in i en mitotisk cykel, för att kunna hålla sig kvar i cellen i latent form. Efter en häpnadsväckande konvergent evolution, och utan att ha läst tumörbiologernas, enligt Fujimura, sociologiskt konstruerade texter, har dessa virus valt att angripa de två viktigaste proteiner som enligt cancer-genetikernas laboratoriefynd kan hindra oprogrammerad celledelning.

I sin iver att avfärda allt samband mellan den molekylära cancerforskningen och den även enligt Fujimura helt verkliga cancersjukdomen har hon också förbisett den alltmer detaljerade cellgenetiska analysen av tumörutvecklingskedjorna hos människan. Dessa har kartlagts i allt större detalj, exempelvis i kolon-, lung-, bröst-, och prostatacancer. Aktivering av onkgener och förlust eller inaktivering av suppressorgener förekommer i alla dessa tumörformer. En av de mest eleganta analyserna har gjorts i Stockholm. Peter Collins visade på ett stort material av hjärntumörer att 86 procent av glioblastomen hade förlorat en eller fler bland

fyra testade suppressorgener och/eller aktiverat en eller två av de testade onkgenerna.

Fujimuras konstruktivistiska blindfläckar förvränger hennes beskrivningar av historiken, som torde vara hennes specialitet. Trots en viss respekt för hennes ansträngningar att sätta sig in i det komplicerade händelseförloppet, blir jag ofta påmind om Hin Ondes sätt att läsa bibeln.

I motsats till de konstruktivistiska teser hon förfäktar, utlöses de stora paradigmskiftena inom biologin så gott som aldrig av maktspel eller av andra sociologiska faktorer som hör hemma i hennes landskap. Det är snarare tvärtom. De nya idéerna och/eller de omvälvande experimenten kommer ofta från rena outsiders. Detta gäller särskilt för ett av Fujimuras »paradexempel»: tumörvirologins stora genombrott under 1950–60-talen. Det berodde inte på de mäktiga intressen som mobiliserades av president Nixons Cancer Act och de dollarmiljarder som delades ut av NIH, bl a

inom Virus Cancer Program. Det var endast följd effekter av de laboratorieupptäckter som gjordes av helt marginala forskare som Ludwik Gross, Sarah Stewart och Bernice Eddy.

I likhet med många andra exempel inom den moderna biologin har deras oväntade resultat skakat »det mäktiga etablissemangen» i sina grunder.

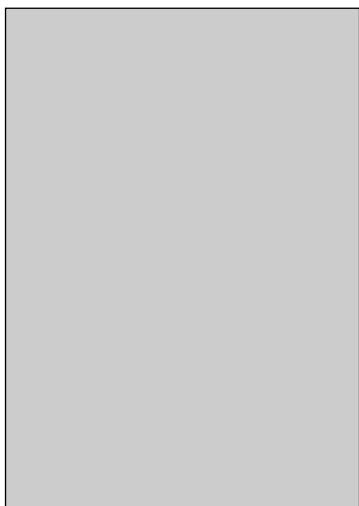
Exemplet – liksom också onkgenernas senare exempel – visar att även de mäktigaste »vested interests» måste vika inför upprepbara experimentella bevis som talar mot den kanoniska begreppsvärlden. Fujimuras doktrinära läsning hindrar henne från att se detta för alla biologer självklara samband. I stället talar hon om »experimentalisternas ... mytologi av realism». Här åker barnet ut med badvattnet.

Fujimuras bok, liksom den ideologi den grundar sig på, har identifierat en mängd sociologiska faktorer som kan påverka vetenskapens utveckling – dess texter som konstruktivisterna säger – på kort sikt. I längden råder dock endast naturens texter som skapades av evolutionen och inte av någon sociologi. ■

Förvränger historiken

Lyckas inte se sambanden

Förtjänstfullt illustrerad bok om hudtumörer

N C Petersen. **Hudens tumörer.** 124 sidor. Köpenhamn: Arkiv for praktisk laegegerning, 1997. Pris 200 dkr. ISSN 0901-0483.

Recensent: Olle Larsson, docent och överläkare, avdelningen för patologi och cytologi, Karolinska sjukhuset, Stockholm.

Denna bok behandlar de vanligaste hudtumörsjukdomarna. Innehållet, som är systematiserat efter histogenetiskt tumörursprung, karaktäriseras huvudsakligen av ett rikligt och högkvalitativt bildmaterial från kliniska fall. Utöver makroskopiska bilder i färg förekommer schematiska teckningar och diagram rörande tumörlokalisering, metastaseringsvägar, klassifikation etc. Texten, som är på danska, är mycket klar och lättläst. På ett didaktiskt sätt presenteras i inledningen ett differentieldiagnostiskt problem där ett fall av malignt melanom och ett fall av seborroisk keratos jämförs.

God vägledning till upptäckt

I avsnitten rörande naevi och melanocytära tumörer behandlas alla typer av lesioner från små banala naevocellulära naevi till metastaserande maligna melanom. Här presenteras flera olika aspekter på sjukdomen malignt melanom och dess förstadium. Textinnehållet är aktuellt och behandlar bl a det moderna tumörprogressionskoncept som gäller för melanocytära tumörer. Bildmaterialet är i dessa avsnitt särskilt rikligt och illustrerar på ett utmärkt sätt den variation som gäller för melanocy-

tära tumörers makroskopiska utseende.

Ett särskilt avsnitt behandlar dysplastiska naevi, vilka utgör s k prekursor lesion till malignt melanom. Illustrationerna och textinnehållet ger läsaren en god vägledning att upptäcka denna typ av förändringar. Kunskap i att upptäcka dysplastiska naevi är betydelsefull eftersom patienter med arvet ökad risk att utveckla malignt melanom kan identifieras och därmed bli föremål för adekvat handläggning hos specialist.

Den breda och heltäckande bildsamling som förekommer i denna bok saknar, så vitt jag vet, motstycke vad gäller en enskild volym i detta format.

Läsvärt för hudläkare

Jag bedömer boken som särskilt läsvärd för läkare som i sitt kliniska arbete konfronteras med patienter med hudsjukdomar. Boken torde därför i första hand rikta sig till dermatologer, plastikkirurger, onkologer samt kliniska patologer med inriktning mot hudtumörer. Boken bedöms också vara av värde för allmänpraktiserande läkare och för läkare under utbildning, särskilt ST-läkare inom dermatologi, onkologi, plastikkirurgi och klinisk patologi. •